

УДК 332.1

*Власюк Н. І.,
natalilty1706@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-9463-5626,
Researcher ID: F-1812-2019,*

к.е.н., доц., доцент кафедри фінансово-економічної безпеки, банківської справи та страхового бізнесу, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

*Пікулик О. І.,
oksana.pikulyk@lnu.edu.ua, ORCID ID:0000-0002-7640-9158,*

к.е.н., доц., доцент кафедри економіки та публічного управління, Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ У КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

***Анотація.** Без реформування місцевого самоврядування, здійснення процесів децентралізації неможливо подолати негативні процеси в соціально-економічному та культурному розвитку територіальних громад і регіонів, забезпечити суттєве підвищення рівня та якості життя більшої частини громадян України. Ключові напрями реформування системи місцевого самоврядування в Україні – розмежування повноважень між ними та органами виконавчої влади, між органами місцевого самоврядування різних рівнів, визначення територіальної основи органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади, закріплення за кожним рівнем органів влади необхідного обсягу ресурсів та встановлення відповідальності органів місцевого самоврядування перед виборцями і державою. Недостатність власних стабільних джерел доходів значно обмежує вплив місцевих органів влади на соціально-економічний розвиток регіонів. Тому розширення та оптимізація джерел наповнення місцевих бюджетів є надзвичайно важливим завданням, вирішення якого сприятиме підвищенню рівня фінансової незалежності органів місцевого самоврядування і якісному виконанню покладених на них завдань і функцій. Питання удосконалення процесу формування доходів місцевих бюджетів та пошук резервів їх збільшення є надзвичайно актуальним в умовах бюджетної децентралізації та значного розширення повноважень, якими наділяються органи місцевої влади. У статті проведено аналіз сучасного стану формування та використання коштів місцевих бюджетів в умовах децентралізації фінансових ресурсів та реформування місцевого самоврядування, а також визначено основні шляхи нарощення власної фінансової бази органів місцевої влади для забезпечення ефективного виконання покладених на них функцій.*

Ключові слова: органи місцевого самоврядування, місцеві бюджети, децентралізація, доходи і видатки місцевих бюджетів, бюджетна реформа.

*Vlasyuk N.I.,
natalilty1706@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-9463-5626,
Researcher ID: F-1812-2019,*

Ph.D., Associate Professor, Associate Professor of the Department of Financial and Economic Security, Banking and Insurance Business, Lviv University of Trade and Economics, Lviv

*Pikulyk O.I.,
oksana.pikulyk@lnu.edu.ua, ORCID ID:0000-0002-7640-9158,*

Ph.D., Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economics and Public Administration, Ivan Franko National University of Lviv, Lviv

IMPROVING THE EFFICIENCY OF LOCAL BUDGET FORMATION IN THE CONTEXT OF LOCAL SELF-GOVERNMENT REFORM IN UKRAINE

***Abstract.** Without reforming local self-government and implementation of decentralization processes, it is impossible to overcome the negative manifestations in the socio-economic and cultural development of territorial communities and regions, to ensure a significant increase in the level of life quality of most citizens of Ukraine. The key areas of reforming the system of local self-government in Ukraine are the division of powers between them and state executive bodies, between local self-government bodies of different levels, determining the territorial basis of local self-government bodies and executive bodies, assigning the necessary amount of resources to each level of local authorities*

as well as establishing the accountability of local governments to voters and the state. The lack of the own stable sources of income significantly limits the influence of local authorities on the socio-economic development of the regions. Therefore, the expansion and optimization of sources of filling local budgets is an extremely important task, the solution of which will help increase the level of financial independence of local governments and ensure high-quality performance of the tasks and functions assigned to them. The issue of improving the process of generating local budget revenues and finding reserves to increase them is extremely important in the context of budget decentralization and significant expansion of powers which are vested to local authorities. The article analyzes the current state of formation and use of local budgets in the context of decentralization of financial resources and local government reform, as well as identifies the main ways to increase the financial base of local governments to ensure effective implementation of their functions.

Key words: local self-government bodies, local budgets, decentralization, revenues and expenditures of local budgets, budget reform.

JEL Classification: H70

DOI: <https://doi.org/10.36477/2522-1205-2021-64-06>

Постановка проблеми. Світовий досвід господарювання засвідчує, що найефективніше економічні та соціальні проблеми на місцевому рівні здатні вирішити місцеві органи влади, які знаходяться безпосередньо у місцях дислокації таких проблем та знають, які з них є першочерговими та за рахунок яких джерел їх можна вирішити.

Крім цього, саме місцева влада може формувати сприятливі умови для забезпечення економічного зростання на місцях, в тому числі за рахунок залучення інвестицій, розвитку підприємництва, створення нових робочих місць та зростання самозайнятості населення. Від ступеня вирішення цих завдань безпосередньо залежать добробут місцевих мешканців, ступінь наповнення місцевих бюджетів, темпи зростання надходжень до державного бюджету, а отже – й зростання добробуту країни загалом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методологічним проблемам джерел формування та напрямів використання коштів місцевих бюджетів у вітчизняній економічній науці присвячені праці таких вчених-економістів, як Ю. Набатова, Н. Бак, В. Ніколенко, Л. Простебі, Д. Лук'яненко та ін. Дослідження підходів щодо основних напрямків збільшення доходів місцевих бюджетів було висвітлено в наукових працях таких вітчизняних вчених, як Н. Євтушенко, Л. Чорній, О. Тимченко та ін.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз сучасного стану формування та використання коштів місцевих бюджетів в умовах децентралізації фінансових ресурсів та реформування місцевого самоврядування, а також пошук шляхів нарощення власної фінансової бази органів місцевої влади для забезпечення ефективного виконання покладених на них функцій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Централізація фіскальних функцій у руках держави значно обмежувала місцеві органи влади в реалізації основних функцій управління бюджетним процесом на місцях. Це проявлялося в їхній залежності від державного бюджету за рахунок збереження пріоритетності нормативного методу

розподілу бюджетних коштів та високої частки трансфертів у доходах місцевих бюджетів, що суттєво посилювало залежність регіонів від централізованих коштів. З 2015 р. в результаті змін у бюджетному та податковому законодавстві вперше за часів незалежності було запроваджено децентралізацію системи міжбюджетних відносин.

На сьогоднішній день поняття “місцевий бюджет” розглядається як економічна категорія та як фінансовий план місцевих органів самоврядування.

Місцевий бюджет як економічна категорія – це система економічних (фінансових) відносин, які виникають між органами місцевого самоврядування, з одного боку, юридичними та фізичними особами, з іншого, між місцевими і державними органами влади й управління, а також між місцевими бюджетами різних рівнів із приводу формування та використання централізованого фонду фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування у процесі розподілу та перерозподілу ВВП для задоволення різнобічних соціально-культурних, комунально-побутових, інших потреб членів суспільства й регулювання соціально-економічних і фінансово-правових процесів на певній території [1].

За своєю формою місцевий бюджет – це основний фінансовий план органів місцевого самоврядування, за матеріальним змістом – централізований фонд їхніх фінансових ресурсів.

Місцевий бюджет складається із загального та спеціального фондів.

Загальний фонд бюджету включає:

- 1) всі доходи бюджету, крім тих, що призначені для зарахування до спеціального фонду;
- 2) всі видатки бюджету, що здійснюються за рахунок надходжень загального фонду бюджету;
- 3) кредитування бюджету (повернення кредитів до бюджету без визначення цільового спрямування та надання кредитів з бюджету, що здійснюється за рахунок надходжень загального фонду бюджету);
- 4) фінансування загального фонду бюджету [1].

Доходи спеціального фонду: власні надходження бюджетних установ, митний експеримент для ремонту доріг, екологічний податок, інші надходження, пайова участь у розвитку

інфраструктури населеного пункту, кошти від продажу землі.

Відповідно до статті 9 Бюджетного кодексу України доходи місцевих бюджетів класифікуються за такими групами:

- податкові надходження;
- неподаткові надходження;
- доходи від операцій з капіталом;
- трансферти [1].

Відповідно до Законів України “Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин” та “Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи” виділимо основні види податків і зборів, які формують дохідну частину місцевих бюджетів.

1. Податок на доходи фізичних осіб. Так, на території міст обласного значення, районів, бюджетів об’єднаних територіальних громад розмежування даного податку відбувається наступним чином: до державного бюджету – 25%; до обласних бюджетів – 15%; до бюджетів міст обласного значення, районів, об’єднаних громад – 60%.

2. Державне мито (100% до місцевих бюджетів).

3. Податок на прибуток підприємств приватного сектору економіки (10% до обласних бюджетів).

4. Екологічний податок (до обласних бюджетів – 30%, до бюджетів міст обласного значення та районів – 25%).

5. Акцизний податок (ставка - 5%) з реалізації суб’єктами господарювання роздрібною торгівлі підакцизних товарів (пиво, алкогольні напої, тютюнові вироби, нафтопродукти). Зарахування коштів до місцевих бюджетів здійснюється за місцем розміщення об’єктів, в яких провадиться діяльність, що підлягає оподаткуванню.

6. Збори за спеціальне використання природних ресурсів.

7. Місцеві податки і збори тощо [2, 3].

Неподатковими надходженнями визнаються:

- доходи від власності та підприємницької діяльності;
- адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційної господарської діяльності;
- інші неподаткові надходження.

Надходження місцевого бюджету передбачають доходи бюджету, повернення кредитів до бюджету, кошти від місцевих запозичень, повернення бюджетних коштів з депозитів, надходження внаслідок продажу/пред’явлення цінних паперів [1].

Реформування системи місцевого самоврядування та територіальної організації влади є однією зі складових конституційної реформи в Україні. Кінцевою метою є децентралізація та розширення кола повноважень місцевої влади з урахуванням принципів субсидіарності, деконцентрації влади та фінансових ресурсів. Реформа децентралізації в Україні розпочалася в 2014 році і триває й досі.

Перехід до децентралізованого управління є характерною ознакою для великої кількості як розвинених країн, так і тих, що розвиваються.

Зазначений процес зумовлений прагненням країн до підвищення ефективності надання державних послуг, усунення макроекономічної нестабільності та прискорення процесу економічного зростання.

Децентралізація – це інструмент для зростання громад і, як наслідок, регіонів. Децентралізація повинна здійснюватися шляхом перерозподілу повноважень між державними та місцевими органами влади фінансових ресурсів з метою зміцнення незалежності місцевих органів влади. Процес децентралізації повинен супроводжуватися зростанням уваги держави до регіональної політики. Все це сприятиме подальшому розвитку місцевого господарства та покращенню добробуту громад.

З розвитком інституту місцевого самоврядування змінюється зміст і роль місцевих бюджетів. Організаційний устрій муніципальної влади визначає значимість місцевих бюджетів у бюджетній системі країни, в потенціалі використання централізованих на різних рівнях фінансових ресурсів для вирішення соціально-економічних, соціокультурних, комунально-побутових проблем.

Відповідно до Бюджетного кодексу України всі місцеві бюджети є самостійними, що забезпечується закріпленням за ними відповідних джерел доходів бюджету, правом місцевих органів влади визначати напрями використання бюджетних коштів відповідно до законодавства України, правом відповідних місцевих рад самостійно і незалежно одна від одної розглядати та затверджувати відповідні місцеві бюджети [1].

На даний час у межах реалізації Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні проводиться активна робота щодо формування спроможних територіальних громад. Бюджети об’єднаних територіальних громад, що створюються згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, мають прямі міжбюджетні відносини з державним бюджетом, у результаті чого забезпечується виконання одного із напрямків реформи міжбюджетних відносин – переходу від триступеневої до двоступеневої бюджетної системи.

Реформа децентралізації дозволила суттєво наростити доходну частину місцевих бюджетів. Однак у той же час фінансування більшої частини видатків, пов’язаних із життєдіяльністю територіальних громад, тепер здійснюється за рахунок їхніх бюджетів.

Самостійність місцевих бюджетів гарантується власними та закріпленими за ними на стабільній основі загальнодержавними доходами, а також правом самостійно визначати напрями використання коштів місцевих бюджетів [1].

Основою фінансової самостійності місцевого самоврядування є доходи місцевих бюджетів, у формуванні яких безпосередню участь бере держава.

Станом на 01.01.2021 в Україні сформовано 1952 місцевих бюджету (табл. 1).

Таблиця 1

Кількість та типи місцевих бюджетів України на 2021 рік

Типи місцевих бюджетів	Кількість місцевих бюджетів	Питома вага, %	з них мають взаємовідносини з державним бюджетом	Питома вага місцевих бюджетів, які мають взаємовідносини з державним бюджетом
обласні бюджети, бюджет АРК	25	1,3	24	1,5
бюджети міст республіканського та обласного значення	13	0,7	1	0,0
районні бюджети	136	7,0	119	7,5
бюджети об'єднаних територіальних громад	1469	75,3	1438	91,0
бюджети районів у містах обласного значення	35	1,8	-	-
бюджети міст районного значення	6	0,3	-	-
бюджети селищ міського типу	39	2,0	-	-
бюджети сіл (сіл)	229	11,6	-	-
Разом	1952	100,0	1582	100,0

Джерело: складено автором на основі [4]

Найбільшу питому вагу серед місцевих бюджетів України складають бюджети об'єднаних територіальних громад – 75,3 %, на другому місці – бюджети сіл 11,6 %, районні бюджети – 7,0 % та бюджети селищ міського типу – 2,0 %.

Зазначимо, що серед наведених вище типів бюджетів відносини з державним бюджетом мають

лише бюджети ОТГ (91,0 %), районні бюджети (7,5 %), бюджети міст республіканського або обласного значення та обласні бюджети (1,5 %).

Проаналізуємо динаміку та структуру доходів місцевих бюджетів Львівської області за 2018-2020 рр. (табл. 2).

Таблиця 2

Доходи місцевих бюджетів Львівської області за 2018-2020 рр.

Доходи	2018 р.		2019 р.		2020 р.		Відхилення у % 2020 від 2018	Відхилення у % 2020 від 2019
	сума, млн грн	частка, %	сума, млн грн	частка, %	сума, млн грн	частка, %		
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>
Податкові надходження, всього	13278,8	38,1	15567,4	45,1	16688,2	57,3	125,7	107,2
у тому числі:								
- податки на доходи, на прибуток	8671,8	24,9	10462,8	30,3	11210,6	38,5	129,3	107,1
- внутрішні податки на товари і послуги	924,4	2,6	930,2	2,7	1091,6	3,7	118,1	117,3
- місцеві податки і збори	3168,0	9,1	3902,3	11,3	4152,7	14,2	131,1	106,4
- рентна плата та плата за використання природних ресурсів	196,8	0,6	203,4	0,6	181,3	0,6	92,1	89,1

Продовження табл. 2

1	2	3	4	5	6	7	8	9
- інші податки і збори	317,4	0,9	68,7	0,2	52,0	0,2	16,4	75,7
Неподаткові надходження, всього	1456,8	4,2	1456,7	4,2	1237,2	4,2	84,9	84,9
у тому числі: - доходи від власності та підприємницької діяльності	122,7	0,4	116,6	0,3	90,2	0,3	73,5	77,4
- адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційної господарської діяльності	378,0	1,1	364,2	1,0	261,0	0,9	69,0	71,7
- інші неподаткові надходження	264,6	0,8	373,7	1,1	291,0	1,0	109,9	77,9
- власні надходження бюджетних установ	691,5	1,9	602,2	1,7	594,9	2,0	86,0	98,8
Доходи від операцій з капіталом, всього	364,8	1,0	627,2	1,8	682,0	2,3	186,9	108,7
у тому числі: - надходження від продажу основного капіталу	117,3	0,3	331,8	0,9	251,9	0,9	у 2,1 р.	75,9
- кошти від продажу землі і нематеріальних активів	247,4	0,7	295,4	0,9	430,2	1,5	173,8	145,6
Цільові фонди	1,3	0,0	2,3	0,0	0,8	0,0	61,5	34,8
Разом доходів	15101,6	43,3	17653,7	51,1	18608,1	63,9	123,2	105,4
Офіційні трансферти від органів державного управління	19738,7	56,7	16841,4	48,8	10527,0	36,1	53,3	62,5
Всього доходів	34840,3	100,0	34495,0	100,0	29135,62	100,0	88,6	84,4

Джерело: складено автором на основі [6]

Частка податкових надходжень зросла за аналізований період на 25,7 %, а порівняно з попереднім періодом на 7,2 %, що є позитивним та свідчить про збільшення регулярних платежів у бюджет. Разом з тим, позитивною тенденцією є зменшення частки офіційних трансфертів у доходах місцевих бюджетів (з 57,6 % до 36,1 %), що

свідчить про зростання фінансової незалежності органів місцевого самоврядування та зміцнення їхньої фінансової бази.

Табл. 3 дає змогу проаналізувати видатки місцевих бюджетів Львівської області за 2018-2020 рр.

Видатки місцевих бюджетів Львівської області за 2018-2020 рр.

Видатки	2018 р.		2019 р.		2020 р.		Відхилення у % 2020 від 2018	Відхилення у % 2020 від 2019
	сума, млн грн	частка, %	сума, млн грн	частка, %	сума, млн грн	частка, %		
Державне управління	1619,2	4,5	2001,6	5,7	2436,4	8,1	150,5	121,7
Освіта	10122,8	28,3	11562,5	33,0	12332,4	41,2	121,8	106,7
Охорона здоров'я	5660,4	15,8	5302,8	15,1	2803,1	9,4	49,5	52,8
Соціальний захист і соціальне забезпечення	9767,1	27,3	6440,6	18,4	1377,9	4,6	14,1	21,4
Культура і мистецтво	834,5	2,3	949,5	2,7	913,7	3,1	109,4	96,2
Фізична культура і спорт	281,4	0,8	371,5	1,1	355,2	1,2	126,2	95,6
Житлово-комунальне господарство	1506,2	4,2	1873,5	5,4	1461,4	4,9	97,0	78,0
Економічна діяльність	5235,6	14,6	5468,5	15,6	7098,3	23,7	135,6	129,8
Інша діяльність	223,0	0,6	347,4	1,0	354,8	1,2	159,1	102,1
Разом видатків	35250,3	98,6	34317,8	98,1	29133,2	97,3	82,6	84,9
Міжбюджетні трансферти	479,4	1,4	658,9	1,9	798,6	2,7	166,6	121,2
Всього видатків	35729,7	100,0	34976,8	100,0	29931,9	100,0	83,8	85,6

Джерело: складено автором на основі [6]

Аналіз показує, що найвищими темпами зростали показники видатків на державне управління (50,5 %), освіту (21,8 %) та фізкультуру і спорт (26,2 %). До позитивних тенденцій слід віднести зростання протягом аналізованого періоду видатків на економічну діяльність (35,6 %), а до негативних – скорочення видатків на ЖКГ.

На сьогодні постійне прагнення до самостійності місцевих бюджетів, до подальшого розвитку та зміцнення місцевого самоврядування вимагає більшої фінансової незалежності та життєздатності органів місцевої влади. У зв'язку з цим постає питання пошуку нових інструментів та методів збільшення доходів місцевих бюджетів. Важливе значення має закріплення за місцевими бюджетами таких податків, які гарантуватимуть органам місцевого самоврядування стабільні надходження доходів та їх рівномірний горизонтальний розподіл.

В Україні основними джерелами наповнення доходної бази місцевих бюджетів є закріплені доходи та офіційні трансферти, тому місцевим органам влади необхідно впливати на розвиток бази надходжень закріплених доходів і збільшення частки власних доходів.

Зокрема, необхідно забезпечувати:

- підтримку підприємств, що створюють нові робочі місця й збільшують фонд оплати праці;
- збільшення можливості впливу органів місцевого самоврядування на наповнюваність місцевих бюджетів;

- застосування режиму жорсткої економії бюджетних коштів;

- сприяння розвитку малого й середнього бізнесу;

- збільшення доходів від місцевого господарства, забезпечення прибутковості комунальних підприємств [5].

Для розвитку місцевих бюджетів територіальних громад в Україні потрібно посилити фінансову незалежність цих бюджетів.

Разом з тим, закріплення певної частини загальнодержавних податків на рівні бюджетів територіальних громад може стати ще одним джерелом надходжень місцевих бюджетів. До цієї частини можна віднести такі податки: акцизний податок з вітчизняних товарів, податок на прибуток та ПДВ.

Крім цього, з метою зміцнення доходної бази місцевих бюджетів доцільно вжити такі заходи:

- запровадити автоматичну систему індексації розміру податків з жорсткими ставками (передусім стосовно єдиного податку);

- прорахувати можливість зменшення частки трансфертів і збільшення частки цільових субвенцій у трансфертах з Державного бюджету України;

- дотримуватися цільового та ефективного витрачання коштів місцевих бюджетів, особливо з бюджету розвитку;

- активно залучати інвестиції в інтелектуальний розвиток, тобто підвищувати кваліфікацію діючих кадрів [5].

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. Незважаючи на значні успіхи України в процесі формування нових організаційно-територіальних громад, потрібно зазначити, що, окрім закріплення певної частини загальнодержавних податків на рівні бюджетів територіальних громад, важливе значення має необхідність нарощення власної доходної бази бюджетів місцевого самоврядування для забезпечення фінансової самостійності у процесі реалізації власних функцій.

При плануванні видаткової частини місцевого бюджету доцільно враховувати структуру видатків території, яка зумовлена кількістю населення, кліматичними умовами, аграрним чи промисловим напрямом виробництва, пріоритетними напрямками розвитку економіки на цій території.

У перспективі дослідження варто акцентувати увагу на інституційній та правовій базах міжбюджетного фінансування, відстеженні невідповідності між зобов'язаннями за видатками та джерелами фінансування, а також підвищенні стимулів у місцевих органах влади для гарантування надходжень до бюджету.

Для зміцнення фінансової основи органів місцевого самоврядування і надання їм досить широких повноважень необхідно прагнути до досягнення реальної бюджетної самостійності і фінансової децентралізації через удосконалення системи регулювання міжбюджетних відносин, посилення інвестиційної складової місцевих бюджетів, підвищення ефективності управління коштами місцевих бюджетів та посилення контролю і відповідальності за дотриманням бюджетного законодавства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
2. Закон України “Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/79-19_2

3. Закон України “Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/71-19>.

4. Державний веб-портал бюджету для громадян Open Budget – Місцеві бюджети [Електронний ресурс]. – Режим доступу: openbudget.gov.ua.

5. Набатова Ю. О. Формування місцевих бюджетів в умовах децентралізації фінансових ресурсів / Набатова Ю. О., Ус Т. В. // Ефективна економіка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4100>.

6. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mof.gov.ua/uk/statistichnij-zbirnik>.

REFERENCES

1. Biudzhethnyj kodeks Ukrainy, available at: <http://www.rada.gov.ua>.
2. Zakon Ukrainy “Pro vnesennia zmin do Biudzhethnoho kodeksu Ukrainy schodo reformy mizhbiudzhethnykh vidnosyn”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/79-19>.
3. Zakon Ukrainy “Pro vnesennia zmin do Podatkovooho kodeksu Ukrainy ta deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy schodo podatkovoi reformy”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/71-19>.
4. Derzhavnyj veb-portal biudzhetu dlia hromadian Open Budget - Mistsevi biudzhety, available at: openbudget.gov.ua.
5. Nabatova, Yu. O. and Us, T. V. Formuvannia mistsevykh biudzhetyv v umovakh detsentralizatsii finansovykh resursiv, Efektyvna ekonomika, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4100>.
6. Ministerstvo finansiv Ukrainy, available at: <https://mof.gov.ua/uk/statistichnij-zbirnik>.

Стаття надійшла до редакції 28 липня 2021 року